

El llenguatge

Estreps i estrebades

El substantiu estrep és un mot d'origen germànic, encara que sembla que la seva etimologia no ha estat ben escatida del tot. El fet, però, és que el poseïm en català, en la forma que hem indicat, estrep i que existeix també en castellà, en la forma «estribo», i que en cada una d'aquestes llengües ha fet el seu camí, ampliant l'extensió del seu significat i originant diversos derivats.

Tant designant els de la sella de muntar com els dels cotxes i vehicles s'ha introduït en el llenguatge col·loquial, com és ben sabut, la forma del castellà, usada, doncs, en lloc de estrep. No cal insistir gaire sobre la conveniència d'eliminar aquest barbarisme, clarament delatat per la seva terminació. Més dissimulada resulta la imprecisió de substituir-lo, quan cal usar-lo com a terme orogràfic, per la forma «estribació», adaptació d'un derivat del mot del castellà. En català, en aquest cas, el mot adequat no és cap derivat sinó el mateix primitiu, estrep que pot alterar amb qualsevol dels seus sinònims, serrat o contrafort.

Els derivats legítims de estrep són el verb estrebar i el substantiu estrebada. Estrebar pot usar-se significat «descansar el pes d'una cosa sobre una altra», com el del genet sobre els estreps de

la sella, però s'usa especialment significat «estirar amb força», sentit amb el qual s'ha substantivat el femení del seu participi passat, estrebada (que algú escriu a cops, incorrectament, «estrabada», sense recordar o tenir present el seu primitiu estrep). Però no sembla que, en català, s'usi el verb estrebar en sentit figurat, tal com fa el castellà amb el verb corresponent, «estribar», que ha adquirit el significat de «fundar-se, tenir el seu fonament i raó en alguna cosa». En tot cas, els qui es deixen influir per aquest significat especial del verb del castellà, no el confereixen pas al nostre verb sinó que es limiten, simplement, a usar la forma castellana. D'altra banda, diriem que fins i tot en castellà el verb «estribar» és usat abusivament, significat «consistir», sentit al qual, és cert, es passà fàcilment des de «basar-se» o «fundar-se». Però per a nosaltres, com diria Pere Quart, el cas és transparent: «estribar» és un barbarisme de què cal prescindir en tots els casos: diguem recolzar, descansar, fundar-se, basar-se, o bé consistir, compondre's, etc. segons la idea que ens calgui expressar.

Albert Jané